

Nr 58.

Av herr **Lundberg** i Uppsala m. fl., om inrättande av ett nytt centralbibliotek.

Den för det frivilliga folkbildningsarbetet utomordentligt betydelsefulla biblioteksförfattningen av år 1930 förutsatte bl. a., att s. k. centralbibliotek — ett i varje län utom i län med landsbibliotek — skulle successivt inrättas. Om den ursprungliga planen för centralbiblioteksorganisationens utbyggande utan avbrott följts, skulle med ingången av år 1941 samtliga län hava varit utrustade med lands- eller centralbibliotek. Av statsfinansiella skäl har utbyggnaden emellertid kommit att ske i långsammare tempo än från början beräknats. Senast anvisade 1939 års riksdag medel för upprättande av två nya centralbibliotek från ingången av år 1940. För närvarande finnas centralbibliotek inrättade i sammanlagt tolv län, vartill komma landsbibliotek i ytterligare två län.

Vid 1941 års riksdag motionerades i bägge kamrarna (I: 29, II: 40) om inrättande av centralbibliotek i Uppsala län. I sitt avstyrkande utlåtande vitsordade statsutskottet, att centralbiblioteken hade en synnerligen betydelsefull uppgift att fylla för det frivilliga folkbildningsarbetet, och beklagade, att den ursprungliga centralbiblioteksplanen på grund av olika omständigheter icke hittills kunnat fullföljas. Utskottet förklarade sig likväl på grund av det statsfinansiella läget icke kunna tillstyrka, att medel för upprättande av ett nytt centralbibliotek anvisades. Därest ett dylikt nytt bibliotek skulle komma till stånd, skulle det ankomma på Kungl. Maj:st att i första hand till bedömande upptaga frågan i vilket av de med centralbibliotek (landsbibliotek) ännu icke utrustade länen biblioteket skulle upprättas.

Bland sina petita till innevarande års riksdag har skolöverstyrelsen upptagit anslag till ett nytt centralbibliotek från ingången av år 1943. I sin motivering härför understryker överstyrelsen bl. a. den tillgång centralbiblioteken betyda i effektivitetens, samarbetets och rationaliseringens intresse. Skolöverstyrelsen finner sålunda en fortsatt utbyggnad av centralbiblioteksorganisationen påkallad och framhåller därjämte, att det nya läge, som inträtt i och med den kraftiga tillströmningen av nya låntagare och som än mera accentuerat behovet av största möjliga effektivisering av biblioteksväsendet, gör att ytterligare uppskov med inrättande av nya centralbibliotek icke är att tillråda. Det förhållandevis obetydliga belopp, som erfordras för ändamålet, uppväges enligt skolöverstyrelsens förmenande mer än väl av de fördelar, som vinnas.

Skolöverstyrelsens begäran om anslag till ett nytt centralbibliotek har icke upptagits i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag. De synpunkter skolöverstyrelsen i denna fråga anfört synas oss emellertid övertygande. Under nuvarande förhållanden äro folkbiblioteken kanske mer än eljest andliga

kraftkällor, vilkas rationella utnyttjande det bör ligga i statens intresse att på allt sätt befrämja. I de med centralbibliotek utrustade länen hava dylika biblioteks betydelse såväl för folkbildningsorganisationerna som för den enskilde medborgaren kraftigt omvittnats. De län, som ännu icke utrustats med centralbibliotek, intaga sålunda en synnerligen oförmånlig ställning jämfört med de övriga.

Vi hava oss bekant, att flera städer vidtagit omfattande förberedelser för att sätta sina stadsbibliotek i stånd att fylla blivande centralbiblioteksuppgifter. Så är, såsom närmare utvecklats i ovannämnda motioner vid föregående års riksdag, förhållandet i Uppsala, där med tanke bl. a. på centralbiblioteksverksamheten en ny biblioteksbyggnad uppförts, som hösten 1941 tagits i bruk och där stadsfullmäktige med tanke även på bibliotekets blivande funktion av centralbibliotek för Uppsala län till bokinköp anslagit ett belopp av kr. 15.000 utöver i ordinarie stat för detta ändamål anvisat belopp. Även exempelvis i Kalmar och Umeå hava förberedelser för ändamålet vidtagits.

Med stöd av vad vi ovan anfört föreslå vi,

att riksdagen måtte besluta att inrätta ett nytt centralbibliotek från och med den 1 januari 1943 och att för detta ändamål för budgetåret 1942/43 bevilja ett anslag av kronor 5.000.

Stockholm den 15 januari 1942.

John Lundberg.

Einar Jonsson.

Herbert Lundh.

K. E. Hansson.

Lars V. Lindén.

Hugo Witzell.

Elis Håstad.

*K. J. Andersson,
Alfredshem.*

Gösta Skoglund.

